

Argumentarea necesității inițierii negocierilor și aprobării semnării Tratatului privind dreptul desenelor și modelelor industriale (DLT)

A. Descrierea tratatului

1. Informații generale

a) Părțile contractante ale Tratatului privind dreptul desenelor și modelelor industriale (DLT) (în continuare – Tratatul DLT) sunt statele membre ale Organizației Mondiale pentru Proprietatea Intelectuală (OMPI) sau organizațiile interguvernamentale care vor să fie parte la tratat.

b) Prezentul proiect al Tratatului DLT reprezintă un tratat multilateral, interstatual.

c) Din punct de vedere formal, Tratatul DLT conține titlu, prevederi de fond și dispoziții finale. Din punct de vedere structural - conține articole numerotate în conformitate cu cerințele Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale (Hotărârea Guvernului nr. 442/2015).

2. Informații privind conținutul tratatului

a) Obiectul tratatului îl constituie desenele și modele industriale care pot fi înregistrate ca desene sau modele industriale sau pentru care se pot acorda brevete, în dependență de legislația aplicabilă.

Scopul Tratatului DLT este de a armoniza anumite aspecte procedurale și formalități asociate cererilor de desene și modele industriale, cum ar fi de exemplu - diferite etape ale depunerii unei cereri, publicarea cererilor, perioada de grație, reprezentarea desenului sau modelului în cerere, descriere și obligația de înregistrare a licențelor în registrele de proprietate intelectuală.

b) Prezentul proiect de tratat nu preconizează implementarea, amendarea sau substituirea altor tratate.

c) Prezentul Tratat DLT nu are termen de valabilitate determinat. Totodată, orice parte contractantă poate denunța tratatul printr-o notificare adresată directorului general al OMPI.

d) Tratatul DLT poate fi revizuit doar de o Conferință Diplomatică. Decizia de convocare a oricărei Conferințe Diplomatice este luată de către Adunarea Părților Contractante instituită prin acest tratat.

B. Analiza de impact

1. Informații generale

a) *Actualitatea tratatului* este determinată de noile tendințe înregistrate pe plan internațional, condiționate de globalizarea economiei, evoluția tehnologică și digitalizarea, precum și diferențele sesizate dintre legislațiile naționale.

Un desen sau model industrial reprezintă o creație ce oferă un anumit aspect fizic exterior unui produs sau unei părți dintr-un produs. Atractivitatea unui produs reiese din aspectul acestuia, care în esență sa reprezintă desenul sau modelul industrial. Aspectul vizual este unul dintre factorii-cheie care influențează alegerea consumatorilor de a prefera un produs în locul altuia. Design-ul unui produs este un element de diferențiere pentru consumator și un factor care influențează decizia de cumpărare. În plus, design-ul unui produs îi adaugă și valoare comercială, facilitează vânzarea sau păstrarea unor piețe și extinderea pe alte piețe naționale sau internaționale. Pentru a se încuraja inovarea și crearea de noi desene sau modele industriale în era digitală, este

necesar ca protecția juridică a desenelor sau modelelor industriale să fie accesibilă, adaptată exigențelor viitorului, eficace și consecventă.

Pentru a obține protecția juridică a unui desen sau model industrial, de obicei, este necesară înregistrarea acestuia. Protecția unui desen sau model industrial înregistrat conferă un drept pe o perioadă limitată de timp. Dreptul exclusiv conferit de înregistrarea desenelor sau modelelor industriale permite titularului să interzică terților folosirea unor desene/modele asemănătoare cu cel înregistrat în statul unde beneficiază de protecție. De menționat, că înregistrarea conferă protecție pentru aspectul vizual al produsului, nu și pentru modul în care funcționează.

În contextul actual, când diferite state aplică termene diferite de protecție, uniformizarea termenului de protecție ar permite o mai înaltă predictibilitate pentru utilizatori. Astfel, prin proiectul Tratatului DLT se propun mai multe opțiuni cu referire la termenul minim de protecție ce urmează a fi asigurat: 15 ani de la data de depozit sau data acordării protecției sau înregistrării sau 10 ani de la data de depozit (similar cu prevederile din Art.26 al Acordului privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală).

Per ansamblu, Tratatul vizează eficientizarea sistemului global de protecție a desenelor și modelelor industriale, făcând mai ușor, mai rapid și mai accesibil pentru creatori/designeri să-și protejeze creațiile pe piețele interne, precum și în străinătate.

b) *Scopul final al încheierii* Tratatului DLT este de a îmbunătăți eficacitatea, transparența și coerența sistemului de protecție a desenelor și modelelor industriale, promovând, facilitând și reglementând astfel comerțul internațional.

c) Nu au fost identificate alte opțiuni de reglementare decât proiectul Tratatului DLT.

d) Încheierea Tratatului DLT nu va presupune necesitatea încheierii unor tratate sau acte adiționale.

e) Republica Moldova este parte la următoarele tratate internaționale, care vizează direct uniformizarea reglementărilor și a procedurilor asociate cererilor din domeniul proprietății intelectuale:

- Tratatul de la Singapore privind dreptul mărcilor, adoptat la Singapore la 27 martie 2006 și semnat de Republica Moldova la 28 martie 2006 (Legea nr. 214/2008 pentru ratificarea Tratatului de la Singapore privind dreptul mărcilor);

- Tratatul privind dreptul brevetelor (PLT), semnat la Geneva la 2 iunie 2000 (Legea nr. 433/2001 pentru ratificarea Tratatului privind dreptul brevetelor (PLT)).

Ambele tratate, deși nu vizează desenele și modelele industriale, au scopul să armonizeze procedurile administrative cu privire la cererile naționale și protecția mărcilor și, respectiv, invențiilor, contribuind la sporirea gradului de protecție a obiectelor de proprietate intelectuală.

f) În temeiul Tratatului DLT se asigură dreptul pentru oricare stat membru, indiferent de nivelul de dezvoltare, precum și pentru organizațiile interguvernamentale eligibile de a fi parte la tratat să facă parte din Adunare, creată prin acest tratat, și să participe la reuniunile acesteia. Respectiv, fiecare parte contractantă va avea posibilitatea să se ocupe de toate aspectele legate de menținerea și dezvoltarea tratatului, luând parte activ la modernizarea, îmbunătățirea și crearea pe plan internațional a politicilor noi ce vizează sistemul de protecție a desenelor și modelelor industriale.

Totodată, Republica Moldova își asumă responsabilitatea de a ajusta cadrul normativ național din domeniu cu prevederile Tratatului DLT.

g) Tratatul vizat nu conține prevederi exprese referitoare la modul de soluționare a disputelor, dar precizează că Adunarea, constituită din părțile contractante, depune toate eforturile pentru a lua decizii prin consens, iar în cazul în care nu se ajunge la o decizie prin consens, subiectul în cauză se hotărăște prin vot.

h-i) Tratatul DLT se aplică pe teritoriul statelor care l-au ratificat sau au aderat și comunicăm despre lipsa urgenței punerii în vigoare a acestuia.

2. Aspectul politic, cultural și social

a) Tratatul DLT nu contravine politicii interne și externe promovate de Republica Moldova.

b) Prin acest tratat se preconizează impulsionează creării unui sistem solid de proprietate intelectuală care se prezumă că va spori implicarea sectorului privat și a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) în sistemul economic al Republicii Moldova. Tratatul DLT ar face, în mod semnificativ, mai ușor pentru micii creatori, inclusiv IMM, să obțină protecția designului industrial ca urmare a procedurilor și cerințelor mai simplificate, mai rapide - atât pe piețele interne, cât și pe cele externe.

c) Tratatul DLT nu va duce la modificarea situației social-politice din țară.

d) Propunerea Tratatului DLT este rezultatul activității întreprinse de Comitetul permanent al OMPI privind dreptul mărcilor, desenelor și modelelor industriale și indicațiilor geografice începând cu anul 2005 până în anul 2023. Proiectul variantei inițiale a acestui tratat a fost publicat prima dată pe site-ul oficial al OMPI în anul 2016, care este public și deschis pentru orice parte interesată, fiind anual republicat cu includerea noilor propuneri urmare negocierilor din cadrul ședințelor comitetului menționat.

3. Aspectul economic și de mediu

a-c) Proprietatea intelectuală, constituită din cele două componente ale sale – proprietatea industrială, pe de o parte, și dreptul de autor și drepturile conexe, pe de altă parte, reprezintă una din pârgurile de bază ale dezvoltării economice, sociale și culturale ale unei țări. Produsele intelectuale sunt forța motrice a creșterii economice și determină competitivitatea economiei naționale. Astfel, reieșind din importanța domeniului de referință și a soluțiilor pe care le oferă societății un sistem integrat, echilibrat, funcțional și dinamic al proprietății intelectuale, se impune gestionarea eficientă a acestor valori și identificarea mecanismelor care să asigure buna lor valorificare.

Caracterul complex și multisectorial al proprietății intelectuale impune crearea unei infrastructuri funcționale și eficiente a sistemului național de proprietate intelectuală, capabile să faciliteze dobândirea protecției, activitățile de promovare, valorificare a creațiilor intelectuale și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală.

Protecția desenelor și modelelor industriale este importantă pentru industrie și design, deoarece oferă o modalitate de a proteja investițiile în aspectul estetic al produselor și de a le diferenția de produsele concurente. Aceasta promovează inovația și creativitatea în cadrul pieței, oferind un avantaj competitiv pentru titularul de drepturi.

Înregistrarea desenelor și modelelor industriale oferă companiilor posibilitatea să valorifice cu o plus valoare și să beneficieze de o sursă suplimentară de venit creațiile

muncii intelectuale și produsele pe care le confecționează/produc, mai ales în cazul în care aceștia intenționează să exporte produse în care este inclus un desen sau model original sau să acorde licențe pentru producerea, vânzarea sau exportul acestor produse unor firme din străinătate. Astfel, facilitarea înregistrării acestor obiecte de proprietate intelectuală creează premise pentru creșterea concurenței, a creativității, a numărului produselor moderne și utile plasate pe piața din Republica Moldova, precum și creșterea exportului.

Astfel, Tratatul DLT va aduce beneficii industriilor creative și specialiștilor în proiectare industrială, în special prin facilitarea și previzibilitatea înregistrării internaționale a desenelor și modelelor industriale.

Rezumând putem menționa că creșterea și diversificarea aspectului produselor, al numărului acestora, concurenței în acest domeniu ar fi și în beneficiul consumatorilor și, în cele din urmă, al societății în ansamblu.

d) Proiectul Tratatului DLT nu contravine dezvoltării relațiilor dintre Părțile Contractante, precum și angajamentelor prevăzute de alte acorduri internaționale cu referire la economie și mediu. Din contra, armonizarea cerințelor formale și a perioadei de grație, pe baza căreia solicitanții pot obține protecția desenelor sau modelelor industriale, contribuie la participarea echilibrată a operatorilor economici care desfășoară activități comerciale în întreaga lume.

4. Aspectul normativ

a-c) Prevederile Tratatului DLT sunt în conformitate cu normele constituționale și cu legislația națională, fiind compatibile cu legislația Uniunii Europene, precum și corespund angajamentelor Republicii Moldova asumate la nivel internațional și regional.

d) La nivel național, sistemul de protecție a desenelor și modelelor industriale este reglementat în temeiul prevederilor Legii nr. 161/2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale și Regulamentului privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a desenelor și modelelor industriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1496/2008. Menționăm că sistemul național de protecție în domeniu este deja un sistem integru, bine fundamentat, fiind constituit potrivit rigorilor și standardelor internaționale în domeniul de referință.

În acest context, menționăm că Legea 161/2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale și Regulamentul menționat sunt armonizate cu acquis-ul UE și cu tratatele internaționale din domeniul proprietății intelectuale la care Republica Moldova este parte și corespund în cea mai mare parte cu prevederile proiectului Tratatului DLT. Astfel, cadrul normativ în domeniu nu va fi modificat substanțial. Totuși, după adoptarea acestui tratat, țara noastră va analiza suplimentar legislația națională, pentru a fi asigurată o evaluare temeinică și, după caz, operarea modificărilor necesare implementării.

e) Urmare semnării și ratificării acestui tratat nu există necesitatea adoptării unor acte noi pentru implementarea acestuia.

f) Nu este necesară elaborarea unui plan de acțiuni privind asigurarea compatibilității.

g) Tratatul DLT nu stipulează expres posibilitatea și nu există necesitatea formulării unor rezerve la tratatul menționat.

5. Aspectul instituțional și organizatoric

a) Părțile Contractante vor avea o Adunare în care vor fi reprezentate de un delegat, care poate fi asistat de delegați supleanți, consilieri și experți. Adunarea se va ocupa, inclusiv de toate aspectele legate de menținerea și dezvoltarea acestui tratat, precum și de aplicarea și funcționarea acestuia.

b) Semnarea tratatului nu implică realizarea unor măsuri instituționale și organizaționale în cadrul sistemului de protecție la nivel național a desenelor și modelelor industriale. Urmare adoptării a legislației naționale menționate anterior din domeniul de referință, au fost deja identificați și responsabilizați toți factorii instituționali necesari.

c) Nu este necesară abilitarea unor persoane sau instituții cu împuterniciri noi.

d) În scopul implementării Tratatului DLT poate fi solicitată participarea Republicii Moldova la reuniunile internaționale în cadrul OMPI. În prezent Republica Moldova participă la reuniunile Comitetului permanent al OMPI privind dreptul mărcilor, desenelor și modelelor industriale și indicațiilor geografice.

e) Implementarea Tratatului DLT nu necesită implicarea unor resurse umane suplimentare.

f) Instituția responsabilă de negocierea, semnarea și implementarea tratatului vizat este AGEPI în calitate de oficiu național în domeniul proprietății intelectuale și unica autoritate care acordă pe teritoriul Republicii Moldova protecție juridică obiectelor de proprietate intelectuală.

g-i) Din textul tratatului nu reiese necesitatea întocmirii și prezentării rapoartelor de implementare, atât pe plan intern, cât și internațional, precum și un plan de acțiuni instituțional și interinstituțional privind asigurarea măsurilor organizatorice.

6. Aspectul financiar

a) La moment, din conținutul proiectului nu sunt identificate careva cheltuieli pentru un stat care va fi parte a acestui tratat.

Totuși, Tratatul DLT stabilește la art. 24: cheltuielile fiecărei delegații, care va reprezenta țara în Adunare, vor fi suportate de Partea Contractantă care a desemnat delegația. Adunarea poate solicita OMPI să acorde asistență financiară pentru a facilita participarea delegațiilor Părților Contractante considerate a fi țări în curs de dezvoltare sau țări în tranziție către o economie de piață.

Astfel, finanțarea celor menționate, în partea ce ține de Republica Moldova, vor fi suportate din contul și în limita bugetului anual aprobat pentru AGEPI sau, după caz, asistența financiară din partea OMPI.

b-c) Nu sunt necesare careva măsuri pentru reducerea costurilor și riscurilor, deoarece acestea nu au fost identificate.

d) Armonizarea procedurilor în sectorul desenelor și modelelor ar avea potențialul de a aduce beneficii tuturor statelor membre ale OMPI, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, iar implementarea sistemului de înregistrare care au norme comune pentru acest domeniu, inclusiv pentru înregistrarea internațională urmare aderării la Tratatul DLT va oferi solicitanților posibilitatea de a beneficia de o protecție înaltă a desenelor și modelelor industriale atât în țară, cât și în afara țării, ceea ce va determina creșterea interesului pentru exportarea și promovarea produselor autohtone pe piața externă și, corespunzător, pentru importarea produselor noi și de calitate.

e) Aplicarea prevederilor Tratatului DLT nu implică careva cheltuieli financiare pentru realizarea acțiunilor legate de aspectul normativ, instituțional și organizatoric al tratatului.

7. Aspect temporar

a) Tratatul va urma toate etapele și procedurile interne aferente intrării în vigoare a unui tratat stabilite prin Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova și Regulamentul privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 442/2015. Orice stat sau organizație interguvernamentală devine parte la tratat la trei luni de la data la care a depus instrumentul de ratificare sau de aderare.

b) Tratatul DLT nu se aplică provizoriu.

c) Nu sunt prevăzute etape și termene de implementare a tratatului.

d) Nu este prevăzut expres prezentarea rapoartelor de monitorizare sau evaluare a implementării tratatului și/sau organizării reuniunilor sau consultațiilor privind implementarea acestuia.

e-f) Orice Parte contractantă poate denunța prezentul tratat printr-o notificare adresată Directorului general al OMPI. Orice denunțare intră în vigoare la un an de la data la care Directorul general al OMPI a primit notificarea.

La momentul împlinirii termenului de un an, denunțarea nu afectează aplicarea acestui tratat cererilor care sunt în curs sau desenelor sau modelelor industriale înregistrate, în privința părții contractante care îl denunță; totuși partea contractantă care denunță tratatul poate, la expirarea acestui termen de un an, să înceteze aplicarea prezentului tratat asupra oricărei înregistrări, începând de la data la care respectiva înregistrare trebuie să fie reînnoită.

C. Mandatul pentru negocieri și rezultatele negocierilor

Mandatul pentru negocieri

a-b) În contextul obiectului de reglementare a Tratatului DLT și reieșind din responsabilitățile AGEPI de încheiere a tratatelor în domeniu, delegația de negociatori a Republicii Moldova va fi constituită din reprezentanți ai AGEPI și va fi condusă de Directorul General al AGEPI.

Conducătorul delegației, suplimentar competențelor de negociere, va parafa textul definitiv al Tratatului DLT.

c-d) Negocierile se desfășoară în limitele mandatului acordat. Scopul scontat al negocierilor este reflectat în redacția actuală a proiectului Tratatului DLT.

Mandatul de negociere este valabil pe durata negocierilor tratatului, vizează, în special, clauzele privind perioada de grație în cazul dezvăluirii desenelor și modelelor industriale (6 sau 12 luni), durata protecției, desen sau model industrial electronic, dar și alte aspecte prevăzute de proiectul tratatului și conturează poziția Republicii Moldova, în conformitate cu interesele și aspirațiile europene ale statului.

Scopul final al negocierilor constă în definitivarea textului proiectului și consolidarea unui tratat pe principii reciproc acceptabile dintre Părțile Contractante, bazate pe proiectul inițial propus de OMPI și propunerile din partea celorlalte state membre OMPI, incorporate în textul proiectului dat.

e) Reieșind din cele menționate supra, este necesară eliberarea deplinelor puteri domnului Eugeniu Rusu, Director general al AGEPI, pentru parafarea textului definitiv al Tratatului DLT.

Procedura negocierilor

a) Inițiativa elaborării și negocierii Tratatului DLT aparține Comitetului Permanent privind dreptul mărcilor, desenelor și modelelor industriale, indicațiilor geografice (SCT).

b) Nu există alte proiecte anterioare similare care au fost negociate sau respinse.

c-e) Negocierile asupra proiectului Tratatului DLT se desfășoară în limbile oficiale utilizate în cadrul OMPI, prin intermediul rundelor de negocieri, care au avut loc în cadrul ședințelor de lucru a SCT.

Negocierile se desfășoară până la convenirea asupra textului definitiv al proiectului tratatului, iar etapa finală a negocierilor, înainte de adoptarea Tratatului DLT o reprezintă Conferința pentru încheierea și adoptarea Tratatului privind dreptul desenelor și modelelor industriale (DLT) din noiembrie 2024.

f) Prezentul Tratat DLT urmează a fi încheiat prin semnare, într-un singur exemplar original în limbile engleză, arabă, chineză, franceză, rusă și spaniolă, toate textele fiind egal autentice.

Un text oficial într-o limbă, alta decât cele menționate, este stabilit de către Directorul general al OMPI, după consultarea tuturor părților interesate.

g) în conformitate cu prevederile proiectului Tratatului DLT se iau în considerare numai instrumentele de ratificare sau de aderare care sunt depuse de entitățile menționate la art. 27 alin. (1) și care au o dată de intrare în vigoare în conformitate cu art. 27 alin. (3) din proiectul tratatului menționat.

Rezultatele negocierilor

a-d) Proiectul Tratatului DLT a fost elaborat în cadrul Comitetului Permanent privind dreptul mărcilor, desenelor și modelelor industriale, indicațiilor geografice (SCT), ce activează sub egida OMPI. Inițiativa de elaborare a acestui tratat a avut scopul de unificare și simplificare a procedurilor pentru înregistrarea desenelor și modelelor industriale în diferite state.

Negocierile s-au desfășurat pe parcursul mai multor ani de discuții în cadrul SCT, înainte de Conferința diplomatică din noiembrie 2024 în cadrul căreia se preconizează adoptarea Tratatului DLT, care va contribui la eficacitatea, transparența și consolidarea sistemului de protecție a desenelor și modelor industriale.

Negocierile asupra proiectului Tratatului DLT s-au desfășurat în limbile oficiale utilizate în cadrul OMPI, prin intermediul rundelor de negocieri.

Etapa finală a negocierilor o reprezintă Conferința diplomatică pentru încheierea și adoptarea Tratatului privind dreptul desenelor și modelelor industriale (DLT), care se va organiza de către OMPI, în perioada 11 – 22 noiembrie 2024, în Regatul Arabiei Saudite. Delegația oficială a Republicii Moldova, condusă de Directorul general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală intenționează să participe nemijlocit și la negocierile finale ale acestui tratat, pledând în favoarea unei protecții eficiente și uniforme ale desenelor și modelelor industriale și pentru dispoziții echilibrate ale tratatului, care să răspundă atât intereselor creatorilor/designerilor, cât și ale consumatorilor.

Pe parcursul elaborării proiectului Tratatului DLT, delegația Republicii Moldova a participat activ la dezbateri, a formulat diverse propuneri și a prezentat argumentări privind modul de aplicare a unor norme incluse în proiectul Tratatului DLT.

În procesul de elaborare, în cadrul SCT, s-a lucrat la 2 documente de fond:

- Legislația și practica în domeniul designului industrial – articole provizorii;
- Legislația și practica în domeniul designului industrial – reguli provizorii.

Dispozițiile Tratatului DLT se vor referi la formalitățile asociate cererilor de protecție a desenelor și modelelor industriale.

Printre cele mai importante prevederi ale proiectului Tratatului DLT, care au constituit momente ale negocierilor, menționăm următoarele:

- cerințe minime pentru acordarea datei de depozit;
- includerea prevederilor referitor la perioada de grație în cazul dezvăluirii desenelor și modelelor industriale (6 sau 12 luni);
- posibilitatea amânării publicării la cererea solicitantului;
- posibilitatea divizării depozitului multiplu etc.

Negocierile se desfășoară până la convenirea asupra textului definitiv al proiectului tratatului în cauză.

D. Aspect procedural al semnării

a) La etapa semnării, nu există necesitatea formulării unor rezerve sau declarații la Tratatul DLT.

b-c) Tratatul DLT urmează a fi încheiat prin semnare, într-un singur exemplar original în limbile engleză, arabă, chineză, franceză, rusă și spaniolă, toate textele fiind egal autentice.

d) Acest tratat va fi semnat de către dl Eugeniu RUSU, Director general al Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, în numele Republicii Moldova și este necesară eliberarea deplinei puteri în acest scop. Conform prevederilor pct. 10 subpct. 14) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1247/2018, Directorul general are atribuția de a negocia și încheia în numele Republicii Moldova tratate internaționale, contracte, alte acte juridice atât în țară, cât și în străinătate, în conformitate cu legislația.

e) Tratatul DLT urmează să fie semnat în ultima zi a Conferinței diplomatice pentru încheierea și adoptarea Tratatului privind dreptul desenelor și modelelor industriale (DLT), care se va organiza de către OMPI, în perioada 11 – 22 noiembrie 2024, în orașul Riyadh, Regatul Arabiei Saudite.

În contextul celor expuse mai sus considerăm oportună inițierea negocierilor și aprobarea semnării proiectului Tratatului privind dreptul desenelor și modelelor industriale (DLT).